

MANOLO GARCIA

Apologia del Noucentisme

JOAN SAFONT

El 6 de juliol de 1919, Jaume Bofill i Mates és elegit diputat provincial. Bofill –poeta amb el pseudònim de Guerau de Liost– representa el prototipus perfecte de jove intel·lectual professional noucentista pràctic. Poc després de la seva elecció, se li tributa un homenatge, en què el socialista noucentista Rafael Campalans es declara portaveu de la nova generació i en què Bofill fa un discurs de marcat accent polític en un moment convuls, que tothom interpreta com una crítica a la política Catalunya enfora de Cambó, a la identificació del partit amb la defensa d'una classe davant la qüestió social i l'allunyament de les reclamacions catalanistes Catalunya endins. Tota una presa de posició que tindrà continuïtat en l'anomenada "defenestració de Xènius", quan els

joves intel·lectuals noucentistes es desfacin d'un Eugeni d'Ors que fins llavors havia exercit de Pantarca que tot ho manava o ordenava, i que, després de la mort de Prat (ara fa cent anys) i descol·locat pels efectes de la Gran Guerra, havia flirtejat amb l'obrerisme en les anomenades *Gloses de la vaga* i havia extremat el seu caràcter provocador i arbitrari. Destituït dels seus càrrecs a la Mancomunitat, el noucentista Bofill és l'encarregat de refutar l'antic mestre davant l'assemblea. Dos anys després, i amb una crisi social, política, nacional encara més aguda, Bofill participarà en la fundació d'Acció Catalana, una agrupació formada pels intel·lectuals professionals per fer ressorgir el catalanisme noucentista.

Heus ací el clímax del darrer llibre del doctor Jordi Casassas i Ymbert, catedràtic d'història contemporània de la Universitat de Barcelona. Especialista en la història dels

LA VOLUNTAT I LA QUIMERA
JORDI CASASSAS
YMBERT
PÒRTIC
304 PÀG. / 17 €

intel·lectuals i la cultura, amb aquest llibre culmina una tasca engegada l'any 1977, quan es va doctorar precisament amb una tesi sobre Bofill i Mates, en una època dominada per una historiografia tan malfiada de les biografies com del moviment noucentista, caricaturitzat i condemnat davant el Modernisme, com un parèntesi reaccionari previ a l'esclat avantguardista. Avui, en un nou context de revalorització d'aquesta etapa fonamental i fundacional –no debades, aquests dies s'ha celebrat a Girona el II Simposi Internacional del Noucentisme, que va inaugurar dijous el president de l'Ateneu Barcelonès–, Casassas situa i defensa el Noucentisme com una llarga i influent cosmovisió fonamental entre el romanticisme renaixentista i el marxisme que tot ho va envair a partir dels anys 60, íntimament relacionada amb els moviments intel·lectuals i polítics de l'entorn, especialment

francès i italià. Un marc europeu i mediterrani compartit que detalla abassegadorament.

La voluntat i la quimera, premiada amb el Carles Rahola d'assaig 2016, ressegueix les diferents etapes del moviment noucentista de finals del segle XIX fins a ben entrada la segona dècada del XX, n'assenyala els principals protagonistes i les principals aportacions teòriques a dreta i esquerra i els elements comuns i les principals plataformes d'intervenció, com la revista noucentista *La Catalunya*, que va esdevenir el mitjà d'expressió del grup en el seu pas, després del trasbals de la Setmana Tràgica, cap a la nova figura d'intel·lectual professional o funcionari de l'entramat institucional i cultural creat pel dirigent catalanista Enric Prat de la Riba, veritable eix vertebrador i catalitzador d'una generació noucentista que aspirava a manar i a influir en la Catalunya del segle XX. ♦

Chinaski a Sant Andreu

ALBERT FORNS

La de la segona novel·la és una qüestió punxeguda. Si s'assembla massa a la primera, la crítica s'acarnissarà amb l'autor dient-li que no ha evolucionat, o l'encasellarà, entre altres clixés literaris. En canvi, si la nova és ben diferent del debut poden passar diverses coses: hi haurà crítics que ho celebraran –aquí la fórmula sempre passa per un "gran salt endavant" de sonoritats maoïstes–, però també hi haurà qui dirà que, amb el canvi, aquell autor ha perdut l'essència, allò que el feia únic i inimitable.

Els fans de Sergi Pons Codina (Parets del Vallès, 1979) no han de

patir: la seva literatura continua única i inimitable. Després de *Mars del Carib* (Edicions de 1984, 2014), aquell divertidíssim viatge al Sant Andreu *hooligan* en companyia d'una pila de cràpules inoblidables, ara *Dies de ratafia* eixampla el catàleg dels perdedors del barri. Aquí el protagonista és Xavier Morrell, un gandul professional que viu d'elaborar l'única ratafia feta a Barcelona, amb nous i herbes recollides als diversos parcs i jardins de la ciutat. Però un autoconsum excessiu de "l'essència de Barcelona en forma de licor d'herbes" l'ha deixat en la misèria, i, sense ni una mica de vergonya, el protagonista decideix falsejar-se el currículum i fitxar per *El Popular*, un gran diari en hores

DIES DE RATAFIA
SERGI PONS CODINA
EDICIONS DE 1984
288 PÀG. / 18 €

baixes, i allà es farà un nom escrivint reportatges falsos (sí, la versemblança no és un dels forts de Pons Codina, però tant és, la literatura ho admet tot, tota ficció és postveritat).

Tot i les bromes fàcils i l'humor groller que impregnen tota la trama (més descafeïnada que la de *Mars del Carib*, potser perquè els protagonistes no es droguen tant), *Dies de ratafia* també planteja debats interessants: el retrat de la crisi del periodisme i de les misèries d'una redacció en vaga indefinida fa riure per no plorar, i també són molt actuals les reflexions sobre l'ocupació de pisos buits: el protagonista viu d'il·legal en un bloc fantasma, d'aquells que la crisi va enganxar sense col·locar, però, per molt que

intenti explicar-se, a la seva mare octogenària això d'ocupar li sembla delictiu i innoble.

Això sí, a estones sembla que la novel·la estigui escrita amb la mateixa impassibilitat i menfotisme que gasta el protagonista. L'autor té l'habilitat d'esbossar personatges interessants, com els companys de redacció del diari, però després sembla que li faci mandra desplegar-los, introduir-los de veritat al relat i dibuixar els seus conflictes. Sigui com sigui, Pons Codina ha arribat per quedar-se (el meu clixé preferit!), i es confirma que els seus antiherois podrien donar lloc a tota una saga, la de les novel·les d'un Hank Chinaski –alter ego de Bukowski a les seves novel·les– que viu a Sant Andreu. ♦